

ความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์

LEGAL LIABILITY OF HUMAN CORPSE TRAFFICKERS

ยุวฉัตร สวายน้อย¹ และ สุรศักดิ์ มีบัว²
Yuwachat Suaynoi¹ and Surasak Meebua²

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440019@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล surasak.mee@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาการค้าศพมนุษย์นั้นยังปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วโลก ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับศพ ได้แก่ ลักษณะ 13 ความผิดเกี่ยวกับศพ ประกอบไปด้วย 4 ฐานความผิด ได้แก่ ความผิดฐานชำเราศพ มาตรา 366/1 ความผิดฐานอนาจารศพ มาตรา 366/2 ความผิดฐานทำให้ศพเสียหาย มาตรา 366/3 และความผิดฐานคูหมีนศพ มาตรา 366/4 แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่าการค้าศพมนุษย์นั้นเป็นความผิด ส่งผลกระทบให้ผู้ค้าศพมนุษย์ไปค้ามีจำนวนมากขึ้น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประกอบไปด้วย 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการค้าศพมนุษย์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ และ 2) เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางในการกำหนดความรับผิดทางกฎหมายแก่ผู้ค้าศพมนุษย์โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรง ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่าควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์และกำหนดลงโทษไว้ให้ชัดเจน

คำสำคัญ

ความรับผิดทางกฎหมาย, ศพ, ศพมนุษย์, การค้าศพมนุษย์

ABSTRACT

Nowadays, the problem of human corpse trafficking is still apparent around the world. Although Thailand has amended the criminal code and added offenses relating to corpses consisting thirteen offenses related to corpses including four offenses as follows: Section 366/1 Necrophilia, Section 366/2 Corpse Indecency, Section 366/3 Corpse Mutilation and Section 366/4 Corpse Desecration. However, no provision has been enacted as an offense related to the human corpse trafficking yet. As a result, there has been higher number of people trading human corpses. This study has two objectives: 1) to study the general concepts of human corpse trafficking in Thailand compared to foreign laws and 2) to synthesize guidelines for determining legal liability for human corpse traffickers by employing qualitative research methods. The study showed that Thailand does not have any legislation that directly imposes the legal liability of persons trafficking human corpses. The author therefore suggests that the law should be amended to cover the legal liability of human corpse traffickers and punishments should be clearly imposed.

Keywords

Legal liability, corpse, Human corpse, human corpse trafficking

ความสำคัญของปัญหา

แม้ว่าประเทศไทยได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับศพไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 13 มาตรา 366/1 มาตรา 366/2 มาตรา 366/3 และมาตรา 366/4 แต่อย่างไรก็ดี พบว่ามีได้มีมาตราใดกล่าวถึงลักษณะของความผิดและกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรง ทั้งที่ประเทศไทยประสบปัญหาการค้าศพมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแล้ว ทั้งปัจจุบันยังพบว่า มีการนำซากศพเด็กมาทำกุมารทอง แล้วมีการนำไปให้เชาบูชาอีกด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการขัดต่อศีลธรรม ถึงแม้ว่าศพนั้นจะไม่มีสภาพบุคคลแล้ว แต่ก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับมนุษย์ ยกตัวอย่างข่าวในประเทศไทย เว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์ได้นำเสนอข่าวเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2558 เกี่ยวกับกรณีทีนายสุทัศน์ เนรมิตร อายุ 58 ปีเป็นสามีหรือสุสานหายยา จังหวัดเชียงใหม่ และนางสมบุญเนรมิตร อายุ 72 ปี หรือป้าบุญสองสามีภรรยาได้นำชิ้นส่วนศพมนุษย์ไว้ขายให้แก่บุคคลทั่วไปที่คลังไสยศาสตร์ซึ่งต้องการซื้อไปทำน้ำมันพราย เมื่อสองสามีภรรยาถูกนำตัวมาสอบปากคำเพิ่มเติมที่สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ จากกรณีตำรวจตรวจพบชิ้นส่วนมนุษย์จำนวน 19 ถุงซุกซ่อนอยู่ใต้เมรุในสุสานหายยาโดยมีการแจ้งความดำเนินคดีกับสามีภรรยาทั้งสองคน ในข้อหาตามความผิดพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20 ฐานลักลอบ รับ ขน กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 5 หมื่นบาท ทั้งนี้จากการขยายผลพบว่าชิ้นเนื้อทั้ง 19 ถุง มีการสั่งซื้อจากเจ้าสำนักแห่งหนึ่ง (ไทยรัฐออนไลน์, 19 พฤษภาคม 2563)

จากตัวอย่างการนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นดังกล่าว พบว่าผู้ค้าศพนั้นมีแต่เพียงความผิดตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20 ฐานลักลอบ รับ ขน กำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 5 หมื่นบาท แต่ผู้ค้าศพมนุษย์มิได้มีความผิดและโทษอันเกี่ยวกับการค้าศพมนุษย์แต่อย่างใด ทั้งที่เป็นการกระทำอันเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน หรือผลประโยชน์โดยมิชอบ ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายแก่ศพ และเป็นการทำร้ายความรู้สึกของคนในครอบครัวของศพอีกด้วย รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี จากปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้เองจึงควรมีการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัญหาการคำศพนมนุษย์นั้นยังปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วโลก ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับศพ แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่าการคำศพนมนุษย์นั้นเป็นความผิดส่งผลกระทบต่อผู้ที่นำศพมนุษย์ไปค้ามีจำนวนมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการคำศพนมนุษย์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ
2. เพื่อสังเคราะห์แนวทางในการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่บุคคลที่คำศพนมนุษย์

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทความฉบับนี้ ซึ่งสามารถแยกการอธิบายความหมายของแต่ละแนวคิดออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับศพ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับศพนั้นผู้เขียนจะอธิบายออกเป็น 3 หัวข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของศพ

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลนั้น คำนิยามของคำว่า “ศพ” ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายความว่า ร่างกายของคนตาย หรืออีกนัยหนึ่งจะเป็นศพก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้เสียชีวิตหรือตาย และ “การตาย” คือ การสิ้นใจ โดยยึดหลักการหมดลมหายใจเป็นหลัก ทั้งนี้ไม่ว่าการตายนั้นจะเกิดขึ้นจากสาเหตุใดก็ตาม เช่น การตายจากธรรมชาติ ความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุก็ตาม หากสาเหตุนั้นทำให้บุคคลหมดลมหายใจก็จะถือว่าบุคคลนั้นได้ตายแล้ว (เอมวิภา กิตติมา, 2558: 23) และหากพิจารณาความหมายของการตายหรือศพในกฎหมาย ซึ่งได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 มาตรา 4(9) บัญญัติว่า “คนตาย” หมายความว่า คนที่สิ้นชีวิต และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 มาตรา 4 (11) บัญญัติว่า “ศพ” หมายความว่า ร่างกายของคนที่ยตาย (สายฝน ปุณหวงค์, 2562: 4) ซึ่งในทางกฎหมายได้ให้คำจำกัดความของการตายว่าเป็นการสิ้นสภาพบุคคล แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การตายแบบธรรมชาติ การตายผิดธรรมชาติและการตายโดยผลของกฎหมาย ในส่วนของความหมายของคำว่า “ศพ” นั้นประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดความหมายเอาไว้ (ชนาภา เจียรศิริกุล, 2560: 32)

1.2 ความหมายของหลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายความว่า สิทธิความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งกำเนิดเพศ อายุ สีผิว ฐานะ และความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือไม่ว่าเรื่องอื่นใด ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดโดยไม่มีบุคคลใดสามารถละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ได้และทุกคนในสังคมมีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน ตามราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิมนุษยชนประกอบด้วยคำว่า “สิทธิ” ซึ่งหมายถึง อำนาจอันชอบธรรมและคำว่ามีมนุษย์หมายถึงบุคคลทั่วไปสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของแต่ละบุคคลในฐานะมนุษย์ เช่น สิทธิในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมนุษย์เป็นต้นส่วนในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นิยามความหมายของคำว่า สิทธิมนุษยชนไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และบุคคลซึ่งได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติ” (นายบุรณัฐ ฐาปนดุลย์, ม.ป.ป.: 2)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights) ในปี 2491 หลังเกิดสงครามโลกครั้งที่สองนั้นองค์การสหประชาชาติได้กำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้แบ่งสิทธิและเสรีภาพออกเป็น 30 หมวด เช่น สิทธิในการมีเสรีภาพจากการทรมาน สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิในการศึกษา เป็นต้น ซึ่งไม่มีใครสามารถพรากสิทธิและเสรีภาพนี้ไปจากเราได้ เพราะสิทธิและเสรีภาพนี้เป็นของมนุษย์ทุกคน (Amnesty International Thailand, 29 พฤษภาคม 2563)

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

การลงโทษเป็นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลผู้ซึ่งได้รับการปฏิบัตินั้นต้องได้รับผลร้ายเนื่องจากได้ทำการอันฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นหลักเกณฑ์ทางสังคม โดยรัฐจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการผู้กระทำความผิดให้ได้รับผลร้ายนั้น ๆ การลงโทษนั้นจึงเป็นการป้องกันสังคมรูปแบบหนึ่งจากผู้กระทำความผิด (สมหมาย ใจชื่อ, 2560: 11) ในส่วนของกฎหมายอาญานั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและการลงโทษ ซึ่งในทางอาชญาวิทยามีการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรม ทั้งแง่สาเหตุ ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงบุคคลผู้เป็นอาชกรซึ่งก่ออาชญากรรม รวมถึงตลอดถึงโทษทัณฑ์ที่จะนำมาลงโทษหรือการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด ในแง่ของการลงโทษมีทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ 1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทน (Retributive Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งการลงโทษเป็นการทดแทนกันการกระทำความผิด การลงโทษเช่นนี้จึงมุ่งที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย สังคมและผู้กระทำความผิด 2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน (Prevention Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดอีก โทษจึงต้องมีความรุนแรงเหมาะสมพอที่จะทำให้เข็ดหลาบ ทั้งเป็นการป้องปรามสมาชิกของสังคมในลักษณะของการเป็นตัวอย่าง การได้รับผลจากการกระทำความผิดมุ่งจะให้ผู้ที่ถูกลงโทษเกิดการยับยั้งชั่งใจว่าสมควรจะกระทำความผิดหรือไม่ 3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดอีก เป็นการมุ่งไปที่อนาคต โดยมีการปรับเปลี่ยนทั้งด้านแนวคิด ทักษะคติ เป็นต้น 4. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม (Social Defense Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งไปที่การป้องกันสังคม จึงต้องลงโทษลักษณะให้สังคมปลอดภัย อาจมีการตัดขาดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม หรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทต่าง ๆ (สุพิศ ปราณีตพลกรัง, 2562: 136)

2. แนวคิดทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองศพ

2.1 ประมวลกฎหมายอาญา

บรรดาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ภาคความผิด และภาค 3 ภาคโทษ ภาคความผิดดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะเป็นความผิดที่กระทำต่อผู้อื่น เพราะตามปกติกฎหมายอาญาจะคุ้มครองการกระทำต่อผู้ที่มีชีวิตอยู่ แต่การกระทำผิดต่อศพนั้นมีเพียงความผิดฐานลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 199 เท่านั้น ซึ่งได้บัญญัติไว้ตั้งแต่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 ต่อมาภายหลังความผิดในหมวดนี้มีการบัญญัติขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 ได้บัญญัติเพิ่มความในประมวลอาญาภาค 2 ภาคความผิดเป็นลักษณะ 13 ความผิดเกี่ยวกับศพขึ้น ความผิดในกลุ่มนี้มีด้วยกัน 4 ฐานความผิด คือ (1) ความผิดฐานชำเราศพ มาตรา 366/1 (2) ความผิดฐานอนาจารศพ มาตรา 366/2 (3) ความผิดฐานทำให้ศพเสียหาย มาตรา 366/3 และ (4) ความผิดฐานดูหมิ่นศพ มาตรา 366/4 (อนุชาติ คงมาลัย, 2560: 1) ส่วนการกระทำความผิดเกี่ยวกับศพนั้น ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 199 ในหมวดความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ได้แก่ การลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้าย ทำลายศพหรือส่วนของศพเพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตายอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการกระทำความผิดอย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้จำกัดการกระทำต่อศพเอาไว้เพียงบางประการเท่านั้น เช่น การอนาจาร หรือการชำเราศพ การทำให้ศพหรือส่วนของศพเสียหาย และการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ การใช้การตีความ

จึงต้องคำนึงถึงความมุ่งหมายที่ต่างจากความเคลื่อนย้ายทำลายศพเพื่อทำลายหลักฐานตามมาตรา 199 ด้วย (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2562: 134-135)

2.2 กฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิ้น

เมื่อมีการครอบครอง ซื้อมาหรือการโอนศพมนุษย์กันขึ้น จึงอาจมีการนำกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิ้นมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด ทรัพย์และทรัพย์สิ้นนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ 1. มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง 2. ต้องอาจมีราคาและถือเอาได้ หากขาดหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ก็จะเป็นทรัพย์ไม่ได้ เช่น มนุษย์ถึงแม้จะมีรูปร่างก็ไม่อาจมีราคาซื้อขายกันไม่ได้ มนุษย์จึงไม่ใช่ทรัพย์ ดังนั้น “ศพ” จึงไม่สามารถถือว่าเป็นทรัพย์ได้ เนื่องจากไม่อาจถือเอาได้ เมื่อมนุษย์ได้เสียชีวิตลง ศพมนุษย์ที่ต้องไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการแพทย์ ย่อมมีราคาแล้วถือเอาได้ย่อมเป็นทรัพย์ ส่วนศพมนุษย์โดยทั่ว ๆ ไป ถ้าศพนั้นไม่มีญาติซึ่งไม่มีผู้ใดประสงค์หวังแหวนเก็บรักษาไว้ ย่อมไม่มีราคาจึงไม่ใช่ทรัพย์ (บัญญัติ สุชีวะ, 2559: 4-5) ในเรื่องนี้เคยเกิดขึ้นเป็นคดี โดยมีคำพิพากษาที่ 1174/2508 วินิจฉัยว่า เคยมีผู้ทำพินัยกรรมอุทิศศพของตนให้กรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แต่ญาติของผู้ตายได้ฟ้องกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เรียกศพคืน ได้ยกข้ออ้างดังกล่าวเป็นประเด็นในชั้นฎีกาข้อหนึ่งว่าศพไม่ใช่ทรัพย์จึงทำพินัยกรรมมิได้ เป็นที่น่าเสียดายที่ศาลฎีกาไม่ได้วินิจฉัยว่าศพเป็นทรัพย์หรือไม่ เพียงแต่วินิจฉัยว่าพินัยกรรมนั้นใช้ได้ เพราะได้มีกำหนดการเผื่อตายไว้ในเรื่องอันจะให้เกิดผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตาย

ในการทบทวนวรรณกรรมนั้นมักกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าศพมนุษย์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย ดังนี้

3. กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองการค้าศพมนุษย์

ผู้เขียนทำการศึกษเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ 2 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการครอบครองหรือการซื้อขายศพมนุษย์ มีปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของมลรัฐออริโซน่า (Arizona) และมลรัฐเท็กซัส (Texas) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 มลรัฐ Arizona ใน “Title 32 - Professions and Occupations” Section 32-1364 ข้อ B บัญญัติว่า “การขุดขึ้นมาหรือการเคลื่อนย้ายศพมนุษย์หรือส่วนใดก็ตามของศพจากหลุมฝังศพ, สุสานหรือสถานที่ฝังศพอื่น ๆ หรือจากสถานที่ซึ่งศพรอการจัดการ ด้วยความประสงค์ร้ายหรือความมุ่งร้ายหรือด้วยความตั้งใจที่จะขายหรือผ่าศพเพื่อการศึกษาก็ตาม โดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (เอมิวิกากิติมา, 2558: 122)

Arizona Revised statutes “Title 32 - Professions and Occupations”

Chapter 12 funeral directors and embalmers

Article 3 regulation and Enforcement

Section 32-1364. Crimes against the dead; classification

B. It is unlawful for a person, without the authority of law, to disinter or remove a dead human body or any part of a dead human body from its sepulcher, grave or other interment site, or from the place where the body is awaiting disposition, with malice or wantonness or with the intent to sell or dissect the body.

ในส่วนของมลรัฐ Texas ใน “Title 9: offenses against public order and offenses” Section 42.08. (a) ข้อ (3) และ (4) บัญญัติว่า

“(a) บุคคลกระทำความผิดถ้า, โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย, เขารู้ว่าเป็นการ

(3) ขายหรือซื้อศพมนุษย์ หรือทำการค้าในทางใดทางหนึ่งซึ่งศพมนุษย์

(4) ส่งต่อหรือโอนหรือกระทำการเพื่อส่งต่อหรือโอนศพมนุษย์ไปยังสถานที่อื่นนอกรัฐ”

(อเมริกา กิติมา, 2558, น.120-121)

Texas Statutes “Title 9: offenses against public order and offenses”

Chapter 42: Disorderly conduct and related offenses

Section 42.08; Abuse of corpse

(a) A person commits an offense if the person, without legal authority, knowingly:

(3) sell s or buy a human corpse or in any way traffics in a human corpse;

(4) transmits or conveys, or procures to be transmitted or conveyed, a human corpse to a place outside the state; or

3.2 ประเทศญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับการคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวยุติ ได้มีบทบัญญัติ ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น “Japan penal code (Act No.45 of 1907)” ดังนี้ ประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ในมาตรา 190 บัญญัติว่า “บุคคลที่ทำลาย ละทิ้ง หรือครอบครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งศพ, เถ้า หรือผมของคนตาย, หรือสิ่งของที่อยู่ในโลงศพ ต้องระวางโทษจำคุกรวมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี”

“Japan Penal Code (Act No.45 of 1907)”

Chapter XXIV. Crimes Related to Places of Worship and Graves.

Article 190. (Destruction of Corpses)

A person who damages, abandons or unlawfully possesses a corpse, the ashes or hair of a dead person, or an object placed in a coffin shall be punished by imprisonment with work for not more than 3 years. (Sebald, 1936)

กฎหมายที่บัญญัติให้การครอบครอง หรือการซื้อขายศพมนุษย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นความผิดนั้น เป็นบทบัญญัติที่ทำให้เกิดความชัดเจนว่าศพมนุษย์ไม่สามารถครอบครอง หรือซื้อขายกันได้ หากไม่มีอำนาจตามกฎหมาย และหากไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อาจจะต้องนำบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ ซึ่งยังไม่มี ความแน่ชัดว่าสามารถนำมาปรับใช้กับศพมนุษย์ ได้หรือไม่ (อเมริกา กิติมา, 2558: 149-150)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ โครงการวิจัยทาง กฎหมาย ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและ ความเห็นเกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual framework)

2. ขั้นตอนการวิจัย

ผู้เขียนได้กำหนดประเด็นปัญหาเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ เพื่อนำมาปรับใช้ในการณศึกษาในเรื่องของความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ โดยมีรายละเอียด ขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศพ ตัวอย่างเช่น กฎหมายอาญา กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการค้าศพมนุษย์ และแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการค้าชายศพมนุษย์ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ ประกอบกับการเสนอแนวทางในการเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนการให้กรอบแนวทางในการดำเนินการ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะเป็นการเสนอแนะแนวทางในการจัดการแก้ปัญหาโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อใช้ในการพิจารณาในการกำหนดแนวทางความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์

ผลการวิจัย

ปัจจุบันในประเทศไทยและในต่างประเทศนั้นยังมีบุคคลผู้ที่ยังนำศพมนุษย์นั้นไปขายให้แก่ผู้ที่สนใจอยู่จำนวนมาก ตัวอย่างเช่น การค้าชายศพมนุษย์เพื่อนำไปทำพิธี หรือนำไปใช้ในทางไสยศาสตร์ แต่ในประเทศไทยนั้นในเรื่องความผิดเกี่ยวกับศพนั้นยังไม่ครอบคลุม และไม่มีการกำหนดโทษเอาไว้โดยตรง จากการศึกษากฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นได้กล่าวถึงความผิดในเรื่องกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์เอาไว้ ดังนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งในมลรัฐเท็กซัสและมลรัฐออริโชน่า ได้มีบทบัญญัติว่า ถ้าบุคคลใดกระทำความผิด โดยไม่ได้รับอนุญาต ในการขายหรือซื้อศพมนุษย์หรือทำการค้าในทางใดทางหนึ่งซึ่งศพมนุษย์ การกระทำนั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย บทบัญญัติดังกล่าวทำให้เกิดความชัดเจนว่าการซื้อขายศพมนุษย์เป็นความผิด และไม่สามารถซื้อขายกันได้ และหากไม่มีบทบัญญัติเช่นว่านี้ อาจต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดขึ้น

ส่วนในประเทศญี่ปุ่นนั้นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวของผู้ตาย ได้กล่าวถึงในเรื่องการซื้อขายศพมนุษย์ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น มาตรา 190 บัญญัติว่า “บุคคลที่ทำลาย ละทิ้งหรือครอบครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งศพ, เล้า หรือผมของคนตาย, หรือสิ่งของที่อยู่ในโลงศพ ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี” บทบัญญัติเช่นว่านี้ทำให้เกิดความชัดเจนว่าศพมนุษย์ไม่สามารถซื้อขายกันได้ และมุ่งคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวของผู้ตายด้วย ถ้าหากไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อาจต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ ซึ่งยังไม่มีความแน่ชัดว่าสามารถนำมาปรับใช้กับศพมนุษย์ ได้หรือไม่อย่างไร บทบัญญัติดังกล่าวของประเทศญี่ปุ่นผู้เขียนเห็นว่าได้กำหนดโทษไว้อย่างสมควร ซ้ำยังเป็นบทบัญญัติที่สร้างความสงบสุขให้แก่สังคมส่วนรวมอีกด้วย ประเทศไทยจึงควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดตัวบทกฎหมายและบทลงโทษไว้อย่างแน่ชัด

ตารางเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์
ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ
<p>- ประมวลกฎหมายอาญา</p> <p>ตามประมวลอาญภาค 2 ภาคความผิดเป็นลักษณะ 13 ความผิดเกี่ยวกับศพ ความผิดในกลุ่มนี้มีด้วยกัน 4 ฐานความผิด คือ (1) ความผิดฐานชำเราศพ มาตรา 366/1 (2) ความผิดฐานอนาจารศพ มาตรา 366/2 (3) ความผิดฐานทำให้ศพเสียหาย มาตรา 366/3 และ (4) ความผิดฐานดูหมิ่นศพ มาตรา 366/4 ส่วนการกระทำความผิดเกี่ยวกับศพนั้น ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 199 ในหมวดความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ได้แก่ การลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้าย ทำลายศพหรือส่วนของศพเพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตายอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการกระทำความผิด</p> <p>อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้จำกัดการกระทำต่อศพเอาไว้เพียงบางประการเท่านั้น เช่น การอนาจาร หรือการชำเราศพ การทำให้ศพหรือส่วนของศพเสียหาย และการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ การใช้การตีความจึงต้องคำนึงถึงความมุ่งหมายที่ต่างจากความเคลื่อนย้ายทำลายศพเพื่อทำลายหลักฐานตามมาตรา 199 ด้วย ทั้งยังไม่มีกฎหมายใดที่ระบุชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์</p>	<p>- กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา</p> <p>เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการครอบครองหรือการซื้อขายศพมนุษย์ มีปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของมลรัฐ Arizona และมลรัฐ Texas โดยมีรายละเอียดดังนี้</p> <p>มลรัฐ Arizona ใน “Title 32 - Professions and Occupations” Section 32-1364 ข้อ B บัญญัติว่า “การขุดขึ้นมาหรือการเคลื่อนย้ายศพมนุษย์หรือส่วนใดก็ตามของศพจากหลุมฝังศพ, สุสานหรือสถานที่ฝังศพอื่น ๆ หรือจากสถานที่ซึ่งศพรอการจัดการ ด้วยความประสงค์ร้ายหรือความมุ่งร้ายหรือด้วยความตั้งใจที่จะขายหรือผ่าศพเพื่อการศึกษาก็ตาม โดยปราศจากอำนาจตามกฎหมาย เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย” และในส่วนของมลรัฐ Texas ใน “Title 9: offenses against public order and offenses” Section 42.08. (a) ข้อ (3) และ(4) บัญญัติว่า “(a) บุคคลกระทำความผิดถ้า, โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย, เขารู้ว่าเป็นการ</p>

กฎหมายไทย (ต่อ)	กฎหมายต่างประเทศ (ต่อ)
<p>- กฎหมายทรัพย์สิน</p> <p>เมื่อมีการครอบครอง ซื้อขายหรือการโอนศพมนุษย์กันขึ้น จึงอาจมีการนำกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด ทรัพย์และทรัพย์สินนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ 1. มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง 2. ต้องอาจมีราคาและถือเอาได้ หากขาดหลักเกณฑ์ข้อใด</p>	<p>(3) ขายหรือซื้อศพมนุษย์ หรือทำการค้าในทางใดทางหนึ่งซึ่งศพมนุษย์</p> <p>(4) ส่งต่อหรือโอนหรือกระทำการเพื่อส่งต่อหรือโอนศพมนุษย์ไปยังสถานที่อื่นนอกรัฐ” ซึ่งจะเห็นได้ว่า ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาของ</p>

<p>ข้อหนึ่ง ก็จะเป็นทรัพย์สินไม่ได้ เช่น มนุษย์ถึงแม้จะมีรูปร่างก็ไม่อาจมีราคาซื้อขายกันไม่ได้ มนุษย์จึงไม่ใช่ทรัพย์สิน ดังนั้น “ศพ” จึงไม่สามารถถือว่าเป็นทรัพย์สิน</p>	<p>ทั้งสองมลรัฐ ดังที่ได้กล่าวมานี้ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับความผิดในการซื้อขายศพมนุษย์</p> <p>- กฎหมายประเทศญี่ปุ่น</p> <p>เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับการคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวของผู้ตายได้มีบทบัญญัติ ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ในมาตรา 190 บัญญัติว่า “บุคคลที่ทำลาย ละทิ้ง หรือครอบครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งศพ, เถ้า หรือผมของคนตาย, หรือสิ่งของที่อยู่ในโลงศพ ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี” ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นนั้นได้กำหนดตัวบทกฎหมาย และโทษสำหรับผู้กระทำความผิดทางกฎหมายไว้</p> <p>กฎหมายที่บัญญัติให้การครอบครอง หรือการซื้อขายศพมนุษย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นความผิดนั้น เป็นบทบัญญัติที่ทำให้เกิดความชัดเจนว่าศพมนุษย์ไม่สามารถครอบครอง หรือซื้อขายกันได้ หากไม่มีอำนาจตามกฎหมาย และหากไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อาจจะต้องนำบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ ซึ่งยังไม่มีความแน่ชัดว่าสามารถนำมาปรับใช้กับศพมนุษย์ ได้หรือไม่</p>
--	--

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในเรื่อง ความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ พบว่าการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศในเรื่องนี้ ประเทศไทยนั้นในประมวลกฎหมายอาญาที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น ๆ ไม่มีกฎหมายใดที่บัญญัติว่าผู้ที่ค้าศพมนุษย์นั้นมีความผิด ทั้งยังไม่มีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรงอีกด้วย สะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายในเรื่องความผิดเกี่ยวกับศพนั้นไม่มีบทบัญญัติครอบคลุมในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ แต่จากข่าวกรณีศึกษา ที่ได้ยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างพบว่าการที่มีบุคคลลักลอบนำศพมนุษย์ไปขายเพื่อทำนํ้ามันพรายนั้น มีความผิดตามพระราชบัญญัติสาธารณสุขฐานลักลอบ รับ ขน กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ซึ่งไม่ใช่ความรับผิดโดยตรงของผู้ที่กระทำการค้าศพมนุษย์ เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดมารองรับในเรื่องของความรับผิดของผู้กระทำการค้าศพมนุษย์ไว้นอกจากข่าวกรณีศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังพบว่ามีการนำซากศพเด็กมา

ทำกุมารทอง แล้วมีการนำไปให้เชาบูชาอีกด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการขัดต่อศีลธรรม ถึงแม้ว่าศพนั้นจะไม่มีสภาพบุคคลแล้ว แต่ก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือแม้กระทั่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การกระทำชำเราศพ ฯลฯ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือศพก็ควรได้รับการปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นกัน

ดังนั้น จากการศึกษาจากเอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีและตัวบทกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งสองมลรัฐ และประเทศญี่ปุ่น พบว่ากฎหมายของทั้งสองประเทศนั้นได้บัญญัติให้การกระทำของผู้ที่ค้าศพนั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นความผิด และในประเทศญี่ปุ่นยังมีการกำหนดบทลงโทษให้ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติใดบัญญัติในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์เลย และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าว ควรจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายให้มีความครอบคลุมในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ โดยบทลงโทษนั้นต้องเหมาะสม และจากทฤษฎีสิทธิมนุษยชนนั้นมนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกทางความคิดเห็นไม่ว่าจะถูกหรือผิดหรือไม่ก็ตาม

ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรนำทฤษฎีนี้มาใช้ เพื่อเสนอแนะแนวความคิดของบุคคลที่เห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับศพนั้นควรมีการแก้ไขให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยการเสนอแนวความคิดนี้ก็เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น เพราะทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกทางความคิดเห็นด้วยกันทุกคน และไม่มีใครสามารถพรากสิทธิและเสรีภาพนี้ไปได้ เพราะสิทธิและเสรีภาพนี้เป็นขอมมนุษย์ทุกคน ทั้งนี้ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่า ควรนำแนวทฤษฎีนี้มาใช้โดยพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความผิดและให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงพฤติกรรมให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ศพครอบครัวของศพ และผู้กระทำความผิดด้วย

ข้อเสนอแนะ

เมื่อผู้เขียนทำการศึกษากฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์แล้วพบว่า กฎหมายไทยนั้นยังไม่ครอบคลุมในเรื่องดังกล่าวจึงได้มีการเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. กรณีไม่มีกฎหมายใดบัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่กระทำการค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรง กล่าวคือ ผู้เขียนเห็นว่า ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยนำลักษณะความผิดเกี่ยวกับการกระทำการซื้อขายหรือโอนศพมนุษย์นี้มาบัญญัติเป็นความผิดด้วย เนื่องจากการกระทำเช่นนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นการกระทำซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย การให้มีการบัญญัติเพิ่มในส่วนของเรื่องนี้ขึ้นมานั้นก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าการกระทำซื้อขายศพมนุษย์นั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย พร้อมทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลใดกระทำความผิดและเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำอีก

2. ควรกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ค้าหรือซื้อขายศพมนุษย์ให้มีโทษที่เหมาะสม และควรกำหนดบทลงโทษไว้โดยตรงแก่ผู้ซื้อหรือขายศพมนุษย์ เช่น ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดบทลงโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 ให้ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี ผู้เขียนนั้นเห็นด้วยกับบทลงโทษดังกล่าวของประเทศญี่ปุ่นว่าควรระวางโทษไม่เกินสามปี เพราะผู้เขียนมีความเห็นว่า การกระทำซื้อขายศพมนุษย์นั้นค่อนข้างเป็นความผิดที่ร้ายแรง และจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่าควรนำแนวทฤษฎีนี้มาใช้ โดยพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความผิด และให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงพฤติกรรมให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ศพครอบครัวของศพ และผู้กระทำความผิดด้วย

บรรณานุกรม

- ชนาภา เจียรศิริกุล. (2560). **ขอบเขตการคุ้มครองการกระทำความผิดเกี่ยวกับศพ**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2561). **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334-366/4**. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). **เนือมนุชย์ 19 ถูกที่เชียงใหม่ พวกคลังไสยศาสตร์ ซื้อทำน้ำมันพราย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/local/495789?fbclid=IwAR1>. (2563, 19 พฤษภาคม).
- บัญญัติ สุชีวะ. (2559). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์**. กรุงเทพฯ: จีระวิชาการพิมพ์.
- บุรณ์ ฐานดุรงค์. (ม.ป.ป.). **เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสิทธิมนุษยชนในที่ทำงาน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=8843. (25 กรกฎาคม 2563)
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- สุพิศ ปราณีตพลกรัง. (2562). **หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สายฝน ปุณหวางค์. (2562). **ข้อสังเกตในการบัญญัติกฎหมายความผิดเกี่ยวกับศพให้เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน**. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- สมหมาย ใจชื่อ. (2560). **มาตรการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 กับผู้กระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ: ศึกษาอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในการจับกุม พกพาอาวุธ การตรวจค้นและยึดสิ่งของผิดกฎหมาย**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อนุชาติ คงมาลัย (2560). **ความผิดเกี่ยวกับศพและการตาย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://www.ago.go.th/articles_60/anuchart_160660.pdf
- เอมวิภา กิติมา. (2558). **ความรับผิดทางอาญา กรณีการกระทำความผิดต่อศพ**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Amnesty International Thailand. (2561). **สิทธิมนุษยชนคืออะไร?**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/62/>. (2563, 29 พฤษภาคม)